

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนมัธยมศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแก่เยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพแท้จริงนั้น การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะต้องสามารถดำเนินงานให้สนองต่อนโยบายและมาตรการตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยเฉพาะผู้เรียนให้เป็นบุคคลในการเรียนรู้มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย และอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติให้ก้าวหน้า ทัดเทียมกับประเทศในประชาคมโลกได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้จบการศึกษามีลักษณะสุขภาพร่างกายที่เติบโตสมวัย สมบูรณ์ แข็งแรง รักการออกกำลังกาย รักความสะอาดและร่าเริง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ประสิทธิ์ ศรีเชียงสา, 2539)

ฉะนั้นในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สอดคล้องต่อนโยบายและมาตรการตามแผนพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ สมปอง เพ็ญนอก (2537) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานมักขึ้นอยู่กับคนที่มารับตำแหน่งบริหาร ทั้งนี้ได้ยอ้างอิงจื้อ นักปราชญ์จีน ได้ใช้หลักการบริหารตามหลักรัฐศาสตร์ว่า “ประเทศจะเจริญก้าวหน้า พลเมืองจะมีสุขได้ ย่อมอยู่ที่ผู้ปกครองประเทศรู้จักใช้คนให้ถูก เลือกคนมาแต่งตั้งให้เหมาะสมกับตำแหน่ง” จึงถือได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ ผู้บริหาร ดังมีคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีโรงเรียนที่เยี่ยม หากผู้บริหารแย่และไม่มีโรงเรียนใดที่แย่ หากผู้บริหารเยี่ยม” (ธีระ รัตนจันทร์, 2535) ซึ่งในการจะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารควรมีคุณสมบัติที่ดีทั้งทาง

ร่างกายและจิตใจ สามารถบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน โดยได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารไว้หลายท่าน ซึ่งพอจะกล่าวได้ดังนี้ อภิรมณ์ ณ นคร (2521) กล่าวว่าผู้บริหารควรมีสมรรถภาพทางวิชาชีพ ได้แก่ การมีพื้นฐานการศึกษาที่สูงพอ และมีสมรรถภาพทางส่วนตัว ได้แก่ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูรและคณะ (2523) ซึ่งได้กล่าวถึง ลักษณะที่ดีของผู้บริหารข้อหนึ่งคือ เป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จะเป็นเครื่องส่งเสริมการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ และพนัส หัสนาวัน (2524) ได้เสนอแนวคิดว่า ผู้บริหารเป็นกำลังที่สำคัญ ที่ทำให้โรงเรียนเจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ดังนั้นบุคคลที่จะเป็น ผู้บริหารจะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการคือ มีคุณสมบัติทางวิชาการ มีประสบการณ์ทางวิชาชีพ และมีคุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่ การมีสุขภาพดีและเฉลียวฉลาด

จึงอาจกล่าวได้ว่าในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรมีคุณสมบัติทั้งทาง ด้านวิชาการ มีประสบการณ์การบริหารงาน และมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ส่งผลถึงการมีพฤติกรรมการทำงานที่ดี ซึ่งสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่ดีมีปัจจัยหลายประการ ได้มีผู้ศึกษาตัวแปรที่สามารถเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการทำงานในการทำงานของครูมัธยมศึกษา คือปัจจัยเชิงใจ วุฒิการศึกษา และปัจจัยทางสุขภาพศาสตร์ส่วนตัวแปรที่เป็นตัวพยากรณ์การทำนายพฤติกรรมการทำงานที่สำคัญของผู้บริหารคือ อายุราชการ, วุฒิการศึกษาและปัจจัยทางสุขภาพศาสตร์ (อุบล ภัศระ, 2535) โดยปัจจัยทางสุขภาพศาสตร์ เป็นปัจจัยทางสุขภาพลักษณะในการปฏิบัติเพื่อให้บุคคลมีสุขภาพแข็งแรงและสมบูรณ์ที่สำคัญเช่น สภาพแวดล้อมและการออกกำลังกายเป็นต้น ดังนั้น การออกกำลังกายจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารมีคุณสมบัติส่วนตัว คือมีสุขภาพกายและมีจิตใจที่ดี สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน โดยการเคลื่อนไหวร่างกายหรือการออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะช่วยรักษาสุขภาพและสมรรถภาพทาง ร่างกายของผู้บริหาร ให้มีชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (ชูเกียรติ เกียรติธีรรัตน์, 2537) ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ (พระราชดำรัส, 2523) เนื่องในพิธีเปิดการสัมมนาระดับชาติเรื่อง “การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ” ณ มหาวิทยาลัยมหิดลว่า

“ร่างกายของเรานั้น ธรรมชาติสร้างสำหรับการออกแรงใช้งานมิใช่อยู่นเฉยๆ ถ้าใช้แรงพอเหมาะพอดีโดยสม่ำเสมอร่างกายก็จะเจริญแข็งแรง กล่องแคล่ว และคงทนยั่งยืน ถ้าไม่ไปออกแรงเลยหรือใช้ไม่เพียงพอร่างกายก็จะเจริญแข็งแรงไม่ได้ แต่จะค่อยๆเสื่อมไปตามลำดับและหมดสมรรถภาพก่อนเวลาอันสมควร ดังนั้นผู้ที่ปกติทำงานโดยไม่ใช้กำลังหรือใช้กำลังแต่น้อย จึงจำเป็นต้องหาเวลาออกกำลังกายให้เพียงพอกับความต้องการตามธรรมชาติเสมอทุกวัน มิฉะนั้นจะเป็นที่

นำเสียขายอย่างขี้งที่เข่าจะใช้สติปัญญาความสามารถของเขาทำประโยชน์ให้กับตนเองและแก่ส่วนรวมได้น้อยเกินไป เพราะร่างกายกลับอ่อนแอลงนั้น จะไม่อำนวยความสะดวกให้ทำงานโดยมีประสิทธิภาพได้”

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ได้ัญเชิญมานี้จะเห็นได้ว่าการออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นและสิ่งสำคัญสำหรับทุกคนโดยใช้ทักษะพื้นฐานในการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ เช่น เดิน ขว้าง ปา กระโดด เป็นต้น ผู้ที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ร่างกายจะสดชื่น คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง ว่องไว โรคภัยไม่มี ตรงข้ามกับผู้ที่ไม่ออกกำลังกายจะอ่อนแอ จีโรค เจ็บป่วยอยู่เสมอ จากสถิติกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 จนถึงปัจจุบันคนไทยตายด้วยโรคหัวใจและระบบหลอดเลือดสูงเป็นอันดับที่ 1 ติดต่อกันมาเป็นเวลานานนับสิบปีแล้ว (กองระบาดวิทยา, 2537) ซึ่งภาวะดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขาดการออกกำลังกายนั่นเอง การออกกำลังกายจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพ กล่าวคือ การออกกำลังกายทำให้สุขภาพดีรักษาทรหดทรงและรักษาน้ำหนักที่ไม่พึงปรารถนา ลงได้ เราจึงควรออกกำลังกายเหมือนกับการ แปร่งฟัน การอาบน้ำก็ต้องทำเป็นกิจนิสัย (จรวพร ธรณินทร์, 2534) นอกจากนี้มีผลทางร่างกายแล้วยังมีผลทางด้านจิตใจ กล่าวคือจะช่วยให้ผู้มีอาการทางจิตมีอาการดีขึ้นโดยไม่ต้องใช้ยาอีก (ดำรง กิจกุล, 2527) ช่วยลดความเครียดเพราะในขณะที่ออกกำลังกายบุคคลจะเพลิดเพลินไม่หมกมุ่นอยู่กับเรื่องราวที่เป็นปัญหาอยู่ดังนั้นจะพบอยู่เสมอว่าผู้ที่เคร่งเครียดกับการทำงานมาทั้งวันหากเขามีโอกาสได้ออกกำลังกายแล้วจะรู้สึกกระชุ่มกระชวย สดชื่นสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพิตร โชติบุญ, 2535) ซึ่งในขณะทางการแพทย์มีความเชื่อว่า การออกกำลังกายแบบใช้ออกซิเจน (Aerobic) จะช่วยป้องกันโรคหัวใจได้ดี ในการออกกำลังกายควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 20 นาทีเป็นเวลา 3 ครั้งต่อสัปดาห์ จะช่วยลดปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูงและมะเร็งได้อีกด้วย (ใกล้หมอ, 2538)

จากการศึกษาความต้องการออกกำลังกายในกลุ่มข้าราชการและผู้บริหาร เขาวณี ผจญ (2534) ได้ศึกษาความต้องการออกกำลังกายของข้าราชการภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าข้าราชการภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความต้องการในการออกกำลังกายที่สูงมาก เจริญ กระบวนรัตน์ (2525) ได้ศึกษาความต้องการบริการทางด้านการออกกำลังกายของข้าราชการและนิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่าข้าราชการและนิสิตมีความต้องการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการด้านสถานที่, สิ่งอำนวยความสะดวก, บุคลากรที่มีความชำนาญในระดับมาก แสงเพชร ภูเขาเรือง (2527) ได้ศึกษาความต้องการออกกำลังกายของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต

กรุงเทพฯ จากผลการวิจัยพบว่าครูมีความต้องการออกกำลังกายในระดับที่มาก โดยมีความต้องการในด้านรูปแบบกิจกรรม, บุคลากร, สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับที่มากด้วย

แต่จากการรายงานการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาพบว่า เขตกีฬาที่ 4 ขาดการออกกำลังกายและเล่นกีฬามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.3 โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพที่รับราชการ ยังมีการออกกำลังกายที่น้อย เป็นลำดับที่ 4 จาก 6 กลุ่มอาชีพซึ่งเป็นผลเกิดจากการไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 63 และไม่สนใจกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 28 (ถนอมวงษ์ กฤษเพชรและคณะ, 2538) ซึ่งสอดคล้องกับผลการรายงานของกรมการกีฬาแห่งประเทศไทย (2538) ที่พบว่า ประชาชนไทยส่วนใหญ่ ยังไม่ชอบออกกำลังกาย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชมมากกว่า จากการสำรวจยังพบว่า คนไทยทั้งประเทศใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากที่สุดร้อยละ 79.0 รองลงมาคือการฟังวิทยุหรือเทป คิดเป็นร้อยละ 63.4 แต่ใช้เวลาในการออกกำลังกายเพียงร้อยละ 9.9 เท่านั้น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย นอกจากนั้นยังพบว่าอาชีพส่วนใหญ่ที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 57.2 รองลงมาคืออาชีพการผลิต ร้อยละ 15.3 การค้า ร้อยละ 11.4 และผู้ทำงานด้านการบริหารมีอัตราการเล่นกีฬาและออกกำลังกายต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 1.7

จากการรายงานผลดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปผลได้ว่า ผู้บริหารมีความต้องการออกกำลังกายในระดับที่มากแต่จากการรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย พบว่าผู้บริหารมีการออกกำลังกายที่น้อย ซึ่งอธิบายได้ว่าบุคคลจะมีการกระทำพฤติกรรมสุขภาพใน 2 ลักษณะคือ การมุ่งกระทำพฤติกรรม (Behavioral Intention) ซึ่งเป็นการตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม(แต่ยังไม่ได้กระทำ) ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบพฤติกรรม (Behavior Component) ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมได้ ซึ่งมีผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า ความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริง และการกระทำในลักษณะที่ 2 เป็นการกระทำพฤติกรรมสุขภาพจริงๆ ในชีวิตประจำวัน (รัตน ประเสริฐสม, 2526) ซึ่งในกรณีของผู้บริหาร ส่วนมากจะมีพฤติกรรมในลักษณะการมุ่งกระทำพฤติกรรมมากกว่าการกระทำพฤติกรรมจริง ซึ่งเกิดจากสาเหตุต่างๆ เช่น ไม่มีเวลา, ไม่สนใจในกิจกรรมและภาระงานที่รับผิดชอบจึงทำให้เกิดการขาดการออกกำลังกายขึ้น

โดยในส่วนของกรมสามัญศึกษาได้กล่าวนโยบายไว้อย่างชัดเจนในเรื่องที่ผู้บริหาร ควรมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติที่ดีในวิชาชีพ มีเทคนิคการบริหารที่ดีและมีคุณธรรมและควรเป็นผู้ที่มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เราจะพบว่าผู้บริหารมีการลาป่วย, มีการรักษา

พหุบาทมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากขอบข่ายงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างกว้างขวางเข้ามามีบทบาทในการทำงานมากและสูง จึงทำให้เกิดความเครียดและขาดการออกกำลังกายและเล่นกีฬา (ณรงค์ศักดิ์ สุมาลัยโรจน์, 2531) ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา กลิ่นรัตน์ (2537) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มักเป็นโรคผู้จัดการ ซึ่งหมายถึง การขาดการออกกำลังกายจนถึงขั้นวิกฤตต่อสุขภาพ เพราะปริมาณแคลอรีที่สูง การเผาผลาญไขมันในหลอดเลือดจึงเหลืออยู่ในปริมาณที่มากส่งผลให้เกิดโรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูงได้ และจากการพัฒนาแผนการศึกษาไปสู่ทศวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้มุ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ต่องานราชการ ทำให้ผู้บริหารเกิดความเครียดในการทำงานที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองไปตามงานที่ได้รับ (กรมวิชาการ, 2539) ดังนั้นเมื่อผู้บริหารขาดการออกกำลังกายจะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ ส่งผลไปถึงการบริหารงาน ทำให้ไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กรมสามัญศึกษาได้วางไว้

ในส่วนของปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการมีสุขภาพดี มีความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกาย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2537) ได้ตั้งทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม โดยจากการศึกษาพบว่าลักษณะทางจิต เช่น การมุ่งอนาคต การควบคุมตน ความรู้ ทักษะคติ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งเป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสุขภาพ เช่น การกินอาหาร, การออกกำลังกาย จะส่งผลถึงสุขภาพกาย, สุขภาพจิต และการปราศจากโรคภัยไข้เจ็บของบุคคล นั่นคือลักษณะทางจิตของบุคคล เช่น แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การควบคุมตน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหาร โดยลักษณะทางจิตจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ทำให้บุคคลมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่มผู้บริหารและครู พบว่า ครูและผู้บริหารที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานสูงจะพัฒนาตนเองในด้านการเลื่อนตำแหน่งและมีความพึงพอใจในการทำงานสูงด้วย (Henderson, 1971) หรือแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำนายประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาได้ โดยจากการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีระดับแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (Stephenson, 1971) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2527) ที่พบว่า ลักษณะ 8 ประการซึ่งประกอบไปด้วย สติปัญญา สุขภาพจิต ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะคติ ลักษณะมุ่งอนาคต การควบคุมตนเอง แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และการมีจริยธรรมเป็นจิตลักษณะที่สำคัญของคนไทยโดยทั่วไปและเป็นจิตลักษณะที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (จินตนา บิลมาศ, 2529) ซึ่งจากการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวินพบว่า แรงจูง

ใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นจิตลักษณะที่สำคัญ ประการหนึ่งสำหรับข้าราชการไทยในการทำงาน นอกจากนั้น McClelland (1963, อ้างถึงใน นิธิอุบล รัชนี, 2540) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้มีจิตลักษณะเป็นผู้ประกอบการขึ้นในตัวบุคคลเมื่อบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ย่อมมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานคือ มีความกระตือรือร้น ความตั้งใจ และเต็มใจอุทิศเวลา แรงกายและความคิดเห็นของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กร นั่นก็คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้บริหาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของผู้บริหาร โดยบุคคลที่ต้องการความสำเร็จสูง ย่อมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติกล่าวคือ บุคคลที่ต้องการประสบความสำเร็จ หรือมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงในระดับต่างกัน จะประสบผลสำเร็จต่างกัน ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ (สุพจน์ สิ้นสูงขวัญวัฒน์, 2527) จากการศึกษาของ เลิศศิลป์รัตนมุลิก (2538) ที่ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า ในกลุ่มผู้บริหารมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในด้านความทะเยอทะยาน, ความกระตือรือร้น, ความกล้าเสี่ยง, ความรับผิดชอบต่อตนเอง, การรู้จักวางแผนและความมีเอกลักษณ์ของตน อยู่ในระดับที่สูงทั้ง 6 ด้านซึ่งในกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ยังมีผู้วิจัยในเรื่องนี้น้อยมาก

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการออกกำลังกาย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความต้องการออกกำลังกายของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ซึ่งยังมีผู้ศึกษาความเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวน้อยมาก เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายสำหรับ ผู้บริหารและวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารในหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความต้องการออกกำลังกาย ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความต้องการออกกำลังกายของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

สมมุติฐานในการวิจัย

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความต้องการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9 ในปีการศึกษา 2541 จำนวน 327 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาคือ

2.1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2. ความต้องการออกกำลังกาย ซึ่งทำการศึกษาในด้านต่อไปนี้

- ความต้องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- ความต้องการออกกำลังกายเพื่อการแข่งขัน
- ความต้องการออกกำลังกายเพื่อนันทนาการและสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่ร่างกายเกิดแรงขับเพื่อให้เกิดความต้องการที่จะมุ่งกระทำหรือมุ่งที่จะปฏิบัติต่อเหตุการณ์ใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกาย

การออกกำลังกาย หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้ร่างกายได้ใช้แรงงานหรือกำลังงาน ที่มีอยู่ในตัวเพื่อให้ร่างกายหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเกิดการเคลื่อนไหวโดยใช้พลังงานมากน้อยแตกต่างกันออกไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการแข่งขัน, เพื่อใช้เป็นกิจกรรมนันทนาการ, เพื่อเข้ากลุ่มสังคมและเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ

ความต้องการออกกำลังกาย หมายถึง การที่บุคคลมีแรงจูงใจหรือแรงขับในการแสดงพฤติกรรมเพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจออกมา โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นแรงขับ แบ่งออกเป็นความต้องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและความต้องการออกกำลังกายในด้านสังคมและนันทนาการ และความต้องการออกกำลังกายเพื่อการแข่งขัน ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามความต้องการออกกำลังกายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่กระตุ้นให้บุคคลสามารถทำกิจกรรมต่างๆ อย่างไม่ย่อท้อ โดยใช้วิธีการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐาน

ฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบวัดแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ปรับปรุงจาก เลิศศิลป์ รัตนมูสิก (2538)

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 และแบ่งขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนที่กรมสามัญศึกษากำหนดดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 500 -1,499 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน

เขตการศึกษา 9 หมายถึง พื้นที่ที่ให้ให้บริการทางการศึกษาโดยจัดพื้นที่ตามความสะดวกในการบริหารและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น จึงแบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 12 เขตการศึกษาโดยเขตการศึกษา 9 ประกอบไปด้วย 6 จังหวัด คือ ขอนแก่น เลย อุดรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร และหนองคาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูล นำเสนอหน่วยงานต้นสังกัดในการวางแผนและส่งเสริมสุขภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

2. เพื่อพัฒนาแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อความดี การออกกำลังกายของผู้บริหาร

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

3. สามารถจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย ให้ตรงกับความต้องการออกกำลังกายของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9

4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และงานวิจัยอื่น ๆ ต่อไป